

Waldorfská základní a střední škola Semily, příspěvková organizace

Tyršova 485, Semily 513 01

Maturitní otázky z předmětu: **Psychologie**

Školní rok 2025/26

1. Postavení psychologie v systému věd

- Předmět psychologie, problematika termínu duše, základní psychologické pojmy
- Postavení psychologie v systému společenských a přírodních věd
- Rozlišení teoretické a praktické psychologie, aplikovaná psychologie v dalších odvětvích

2. Významné psychologické směry – psychoanalýza

- Osobnost S. Freuda, výchozí perspektiva jeho teorie (fyziologický determinismus, sexualita, osobní nevědomí), vývoj osobnosti dle Freuda
- Struktura osobnosti podle psychických funkcí (Id, Ego, superego, interakce a konflikty, obranné mechanismy, teorie vzniku úzkosti)
- Pud (Eros, Thanatos)
- Povaha snů ve Freudově psychologii
- Ukázky vlivu psychoanalýzy na umění (surrealismus)

3. Významné psychologické směry – analytická psychologie

- Osobnost C. G. Junga
- Srovnání Freudova a Jungova přístupu k lidské psychice, hlavní body J. teorie
- Struktura psyché (osobní a kolektivní nevědomí, archetypy, komplexy, bytostné Já)
- Vývoj osobnosti
- Přesouvání duševní energie
- Uplatnění v poradenství (typologie MBTI)
- Příklady symbolizace v umění (Dalí, Klimt, Rothko, příklady dle vlastního výběru)

4. Významné psychologické směry – humanistická a existenciální psychologie

- C. Rogers – na člověka zaměřený přístup
- V. Frankl – smysluplnost lidské existence

5. Psychoterapie

- Definice, specifika, vývoj
- Základní přístupy (psychodynamický, existenciálně-humanistický, behaviorální, kognitivní a další)

6. Psychické jevy

- Psychické procesy (dělení, druhy)
- Psychické stavy (pozitivní x negativní vlivy, vlivy ve školním prostředí), pozornost
- Psychické vlastnosti (typy vlastností a vlivy na jejich tvorbu), dovednosti, schopnosti (myšlenkové, emocionální, morálně-volní, sociální)

7. Determinace lidské psychiky

- Základní determinanty a jejich charakteristika, vlivy učení a socializace
- Naturalismus x nativismus

8. Osobnost člověka I.

- Temperament (definice, typologie), charakter, rysy
- Typologie osobnosti (Jung, MBTI, „Velká pětka“...)
- Inteligence (měření, psych. modely)

9. Osobnost člověka II.

- Potřeby (Maslowova pyramida) a jejich dělení, nemožnost dosažení potřeb (frustrace, deprivace)
- Motivace (základní dělení) a její vztah s potřebami, zájmy
- Emoce (prožívání, koreláty), poruchy emotivity

10. Osobnost člověka III.

- Tělové Já a ne – Já
- Psychické rozlišování Já a ne-Já
- Kontinuita Já
- Integrace Já, desintegrační poruchy Jáství (depersonalizace, vícenásobná osobnost)

11. Psychologické aspekty paměti

- Pojem paměť a jeho význam, fáze paměťového procesu
- Druhy paměti (paměť pro dávné/nové, implicitní/explicitní paměť)
- Kandellův pokus, křivka zapomínání podle Ebbinghause, rekonstruktivní povaha paměti
- Příklady mimořádně rozvinuté, či zvláště narušené paměti (příběh konkrétního člověka, popř. z filmů Rain man, Pořád jsem to já či jiných – podívejte se na jeden z těchto filmů a teorii ilustруйте na zkušenosti hlavního hrdiny)

12. Psychologie učení

- Základní způsoby (mechanismy) učení – podmiňování, operativní, učení nápodobou...
- Dysfunkční učení – naučená bezmoc, Seligmanův experiment se psy
- Specifika lidského učení
- Vybrané metody efektivního učení

13. Smyslové procesy

- Definice vjemu, rozdíl mezi počitkem a vjemem, smyslové receptory
- Prahby vnímání, senzorická adaptace
- Vjemové pole – zákonitosti grupování do celků, konstanty vnímání, zrakové iluze

14. Sociální psychologie I.

- Socializace (optimální průběh, připoutání x separace) a její poruchy (dysfunkce, deviace)
- Komunikace (druhy), kooperace, feedback, fenomén manipulace (manipulační techniky)
- Mentalizace

15. Sociální psychologie II.

- Sociální skupiny (dělení, funkce, role) a její vliv na jedince (např. Ashův experiment)
- Problematika autority, morálky a totality (Stanfordský experiment), interiorizace, konformita

16. Sociální psychologie III.

- Sociální jednání – vnímání, tzv. percepce (realizace a její úskalí), chyby soc. percepce (včetně stereotypů, předsudků), postoje (kognitivní disonance), postojová změna
- Sociální facilitace (vlivy, sociální lenivost, Hawthornský experiment)

17. Psychohygiiena

- Základní definice, pojem „well-being“, psychohygiiena jako prevence vzniku duševních poruch
- Metody psychohygieny, Self-Efficacy

18. Duševní poruchy I. – psychopatie

- Základní definice a její problematika, příčiny vzniku, mezin. klasifikace
- Konkrétní poruchy (paranoidní, schizoidní, narcistická, histriónská porucha a další), sociopatie
- Konkrétní případy psychopatie (např. problematika sériových vrahů)

19. Duševní poruchy II. – neurózy

- Definice, specifika, příčiny vzniku, mezin. klasifikace
- Konkrétní projevy poruch (úzkosti, fobie, obsese, hysterie) a příklady onemocnění (např. obsedantně-kompulzivní porucha), jeden detailněji rozved'te

20. Duševní poruchy III. – psychózy a afektivní poruchy

- Definice, specifika, příčiny vzniku, mezin. klasifikace
- Konkrétní projevy poruch (bludy, halucinace, paranoia) a konkrétní příklady onemocnění (např. bipolárně-afektivní porucha), schizofrenie
- Afektivní poruchy (např. deprese)

21. Duševní poruchy IV. – závislosti

- Vznik závislosti, druhy, působení na psychiku, příznaky
- Konkrétní příklady závislosti (látky, činnosti, na osobě)
- Vliv halucinogenů psychotropních látek na psychiku jedince, změněné stavy vědomí (meditace, drogy, „peak experiences“)

22. Krizové situace v životě jedince

- Příklady krizových zátěžových situací v životě jedince a jejich vliv na psychiku, možnosti řešení (psycholog, psychiatr), odolnost, stres
- Krizové situace ve škole (šikana, sociálně-patologické jevy)

23. Výzkumné metody psychologie

- Metoda pozorování (introspekce, extrospekce), experimentu, rozhovory a dotazníky
- Diagnostika, diagnostické metody
- Sociometrie (výzkumné metody v psychologii osobnosti)

24. Psychologická charakteristika filmových a románových postav

- Charakterizovat postavu podle její osobnosti: vlastnosti, charakter, hodnoty a vůle, motivace, emoce (např. ploché, nestabilní, hluboké), mezilidské vztahy
- V případě psychopatie popsat danou duševní nemoc (např. Wildeův Dorian Gray zřejmě trpěl narcistickou poruchou osobnosti, Rain Man trpěl poruchou autistického spektra)
- Popsat a analyzovat důsledky prožívání, rozhodnutí a jednání protagonisty na vývoj situace, na další aktéry a na celkovou dramatičnost daného příběhu